

Sygn. akt **V Ca 2023/15**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Maria Dudziuk
Sędziowie:	SO Bogusława Jarmołowicz-Łochańska SR (del.) Radosław Kopeć (spr.)
Protokolant:	protokolant Justyna Bujalska

po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. M. i K. M.

przeciwko S. Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli i zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli w Warszawie

z dnia 5 grudnia 2014 r., sygn. akt II C 2979/13

1. umorza postępowanie apelacyjne w części obejmującej punkt pierwszy zaskarżonego wyroku;
2. w pozostałej części oddala apelację;
3. zasądza solidarnie od M. M. i K. M. na rzecz S. Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. kwotę 1.200 (tysiąc dwieście) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Sygn. V Ca 2023/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 25 lutego 2013 roku, zmodyfikowanym następnie pismem procesowym z dnia 25 maja 2014 roku, powodowie M. M. i K. M. zażądali wydania przez Sąd orzeczenia przenoszącego nieodpłatnie na powodów własność lokalu położonego w W. przy ul. (...), oznaczonego numerem (...), do którego powodowie posiadają spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego na warunkach określonych w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych, dla którego urządzona jest księga wieczysta o nr (...), prowadzona przez X Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie, wraz ze związanymi z tym lokalem prawami w postaci udziału w wymiarze o, (...), ustalonym na podstawie uchwały zarządu (...) nr (...) z dnia 2 września

2010 roku, we współwłasności wspólnych części budynku o powierzchni użytkowej 8566,53 m⁽²⁾, stanowiącego odrębną nieruchomość i jego urządzeń, które nie służą do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali oraz takim samym udziałem we współwłasności w wieczystym użytkowaniu nieruchomości w postaci działki gruntu nr (...), o pow. 4426 m⁽²⁾, dla których prowadzona jest przez X Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie księga wieczysta o nr (...). Ewentualnie, na wypadek „wystąpienia przeszkód ustawowych” powodowie zażądali wydania orzeczenia zobowiązującego zarząd pozwanej S. Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. do wyrażenia oświadczenia woli, z zakreśleniem 14-dniowego terminu do jego realizacji, o nieodpłatnym przeniesieniu na powodów własności lokalu znajdującego się w W. przy ul. (...), oznaczonego numerem (...) w powyżej wskazanym zakresie, którego treść winna brzmieć: Zarząd S. Spółdzielni Mieszkaniowej (...) (...)« w W. z siedzibą przy ul. (...) w W. przenosi nieodpłatnie na rzecz M. M. i K. M., prawo własności lokalu mieszkalnego oznaczonego numer (...), znajdującego się w budynku nr (...) położonym przy ul. (...) w W., do którego powyżej wskazani powodowie posiadają spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego na warunkach określonych w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych, dla którego urządzona jest księga wieczysta o nr (...), prowadzona przez X Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie, wraz ze związanymi z tym lokalem prawami w postaci udziału w wymiarze o, (...), ustalonym na podstawie uchwały zarządu (...) (...)« nr (...) z dnia 2 września 2010 roku, we współwłasności wspólnych części budynku o powierzchni użytkowej 8566,53 m⁽²⁾, stanowiącego odrębną nieruchomość i jego urządzeń, które nie służą do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali oraz takim samym udziałem we współwłasności w wieczystym użytkowaniu nieruchomości w postaci działki gruntu nr (...), o pow. 4426 m⁽²⁾, dla których prowadzona jest przez X Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie księga wieczysta o nr (...)”. Ponadto, powodowie zażądali zasądzenia na ich rzecz od pozwanej kwoty 11.376,76 zł tytułem odszkodowania za straty poniesione przez powodów na skutek uniemożliwienia przez stronę pozwaną wyodrębnienia przedmiotowego lokalu zgodnie z dyspozycją art. 17⁽¹⁴⁾ ust. 1⁽¹⁾ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych, tj. od dnia 16 sierpnia 2009 roku, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 25 lutego 2013 roku, tj. od dnia wniesienia pozwu, do dnia zapłaty oraz kwoty 491,70 zł tytułem odszkodowania za dalsze straty poniesione przez powodów na skutek dalszego uniemożliwienia przez stronę pozwaną wyodrębnienia przedmiotowego lokalu, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 20 maja 2014 roku, tj. od dnia rozszerzenia pozwu, do dnia zapłaty. Powodowie zażądali także zasądzenia na ich rzecz od pozwanej zwrotu kosztów procesu. W piśmie procesowym przedłożonym na rozprawie w dniu 28 listopada 2014 roku powodowie sprecyzowali, że na dochodzoną kwotę 11.376,76 zł składa się kwota 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia za brak realizacji wniosku z dnia 16 lutego 2009 roku oraz kwota 1.376,76 zł wynikająca z ponoszenia przez powodów od dnia 16 sierpnia 2009 roku zwiększonych opłat eksploatacyjnych za zajmowany przez nich lokal nr (...), którego wyodrębnienie jest przedmiotem niniejszej sprawy. Kwota 491,70 zł, o którą powodowie rozszerzyli w dniu 25 maja 2014 roku żądanie pozwu stanowiąc ma zaś odszkodowanie za dalsze straty powodów spowodowane ponoszeniem przez nich zwiększonych opłat eksploatacyjnych za zajmowany lokal.

Pozwana S. Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) domagała się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 5 grudnia 2014 roku, sygn. II C 2979/13, Sąd Rejonowy dla Warszawy – Woli w Warszawie nakazał pozwanej S. Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. aby złożyła oświadczenie następującej treści: „S. Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) (...)« w W. ustanawia odrębną własność lokalu mieszkalnego oznaczonego numerem (...) o powierzchni 87,07 m⁽²⁾, składającego się z pięciu pokoi, kuchni, przedpokoju, łazienki i WC, usytuowanego w budynku mieszkalnym o powierzchni użytkowej 8566,53 m⁽²⁾ posadowionym na nieruchomości gruntowej położonej w W. przy ulicy (...), stanowiącej działkę ewidencyjną (...) z obrębu (...) o powierzchni 4426,00 m⁽²⁾, dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) i przenosi własność opisanego lokalu na rzecz powodów M. M. i K. M. do ich majątku wspólnego wraz z udziałem o, (...) w prawie własności części wspólnych opisanego budynku i urządzeń, które nie służą do wyłącznego użytku właścicieli lokali oraz udziałem w prawie użytkowania wieczystego opisanego wyżej gruntu” (punkt 1 sentencji wyroku). W pozostałym

zakresie powództwo zostało oddalone (punkt 2 sentencji). Jednocześnie Sąd Rejonowy zasądził od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Warszawy – Woli w Warszawie kwotę 1105 zł tytułem kosztów postępowania w sprawie (punkt 3 sentencji), ustalił wysokość opłaty sądowej od pozwu w zakresie żądania zapłaty kwoty 11.868 zł na kwotę 594 zł (punkt 4 sentencji), nakazał zwrócić powodom z rachunku Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Warszawy – Woli w Warszawie kwotę 906 zł tytułem zwrotu nadpłaconej opłaty sądowej od pozwu (punkt 5 sentencji) oraz zasądził od powodów solidarnie kwotę 2417 zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego (punkt 6 sentencji).

U podstaw rozstrzygnięcia legło ustalenie przez Sąd Rejonowy, że S. Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) ..(...)" w W. jest użytkownikiem wieczystym nieruchomości gruntowej położonej w W. przy ul. (...) o numerze (...) i właścicielem posadowionego na tej działce budynku o powierzchni użytkowej 8566,53 m⁽²⁾, stanowiącego odrębną nieruchomość, dla których Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie prowadzi księgę wieczystą o nr (...). Powodom M. M. i K. M. przysługuje natomiast własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu nr (...) w w/w budynku, dla którego Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie prowadzi księgę wieczystą o nr. (...). Sąd Rejonowy ustalił, że dnia 16 lutego 2009 roku powodowie zwrócili się do pozwanej z wnioskiem o przekształcenie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu w odrębną własność lokalu. Pozwany pismem z dnia 14 stycznia 2011 roku poinformował powodów o konieczności złożenia wniosku na stosownym druku oraz uiszczenia opłaty w wysokości 150 zł z uwagi na konieczność zwrócenia się do banku o zgodę na wystawienie oświadczenia o zgodzie na bezobciążeniowe wyodrębnienie przedmiotowego lokalu. Pismem z dnia 10 marca 2011 roku Spółdzielnia zwróciła się do powodów o nadesłanie dokumentów niezbędnych do uzyskania zaświadczenia z banku i ponownie wezwała powodów do uiszczenia opłaty w wysokości 150 zł. W piśmie z 26 marca 2012 roku powód K. M. zwrócił się do pozwanego o wyjaśnienie przyczyn opóźnienia w dokonaniu czynności związanych z przekształceniem statusu lokalu. W związku z brakiem odpowiedzi powód wystosował do pozwanego kolejne pismo z wnioskiem o przyspieszenie i wyjaśnienie przyczyn opóźnienia przekształcenia prawa lokalu w sierpniu 2012 roku. W piśmie z dnia 22 listopada 2012 roku Spółdzielnia zwróciła się do powodów o kontakt celem dokonania niezbędnych czynności w sprawie. Pismami z dnia 30 sierpnia 2012 roku i 8 stycznia 2013 roku powodowie wezwali pozwaną Spółdzielnię do wskazania daty sporządzenia aktu notarialnego o przekształceniu prawa do lokalu, w terminie 3 dni. Spółdzielnia zwróciła się do banku (...) S.A. w W., pismem z dnia 22 stycznia 2013 roku o wydanie zaświadczenia – zgody na wyodrębnienie lokalu, w odpowiedzi bank zwrócił się w dniu 30 stycznia 2013 roku o nadesłanie dodatkowych dokumentów dotyczących lokali, w tym umowy kupna – sprzedaży przedmiotowego lokalu. Pismem z dnia 7 stycznia 2013 Spółdzielnia zwróciła się do powodów o wyrażenie zgody na udostępnienie bankowi aktu notarialnego – umowy sprzedaży na ich rzecz spółdzielczego prawa do lokalu, pismem zaś z dnia 27 lutego 2013 roku powodowie poinformowali Spółdzielnię o tym, że w ich ocenie brak jest podstaw do udostępnienia w/w dokumentu z uwagi na możliwość wystawienia zaświadczenia oraz z uwagi na to, że dla lokalu urządzona jest księga wieczysta, a dołączony wydruk stanowi wystarczający dowód na istnienie przedmiotowego prawa po stronie powodów. Jednocześnie zobowiązali się przedstawić żądane dokumenty, jeśli wydruk z księgi wieczystej okaże się niewystarczający i zostaną przedstawione powody dla których niezbędna jest przedmiotowa umowa przeniesienia spółdzielczego prawa do lokalu. Sąd Rejonowy ustalił także, że należne opłaty za używanie przedmiotowego lokalu uiszczane były na bieżąco, a po stronie powodów nie występuje żadne zadłużenie w związku z użytkowaniem przedmiotowego mieszkania. W dniu 24 kwietnia 2014 roku nastąpiło wykreślenie hipoteki obciążającej budynek, w którym znajduje się lokal powodów, z uwagi na spłatę kredytu przez Spółdzielnię.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo w zakresie żądania nakazania złożenia oświadczenia woli jest zasadne. Sąd pierwszej instancji oddalił natomiast powództwo w zakresie żądania przez powodów zasądzenia na ich rzecz określonych kwot tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia. Sąd Rejonowy uznał, że powodowie nie podolali obowiązkowi udowodnienia swoich żądań w tym zakresie, znajdującemu źródło w art. 6 k.c. W ocenie Sądu Rejonowego brak jest w niniejszej sprawie dowodów na to, że to niedokonanie przedmiotowego przekształcenia miało wpływ na podwyższenie wysokości opłat za korzystanie z mieszkania. W odniesieniu natomiast do żądania zadośćuczynienia, Sąd pierwszej instancji zważył, że powodowie nie wskazali nawet podstawy takiego żądania. Jakkolwiek – biorąc pod uwagę ustawowe przesłanki do wystąpienia z takim żądaniem – można domniemywać, że w sprawie chodziło o naruszenie dóbr osobistych, to podstawą do uwzględnienia roszczeń

nie mogą być przypuszczenia, tym bardziej, że powodowie nie wskazali chociażby jakie ich dobra zostały ewentualnie naruszone.

Od wyroku Sądu Rejonowego apelację wywiedli powodowie, zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

I. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie: art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, że ponoszenie przez powodów nieuzasadnione zwiększonych opłat z tytułu eksploatacji zajmowanego przez nich lokalu w stosunku do innych lokali nie stanowi dowodu na poniesioną przez powodów szkodę bez konieczności wykazania przez pozwaną zasadności tegoż zwiększenia; art. 17¹⁴ ust. 1¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych poprzez przyjęcie, że pozwana, przy braku ustawowych przeszkód, nie jest bezwzględnie zobowiązana do zawarcia umowy przeniesienia własności lokalu w ustawowo określonym terminie;

II. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie: art. 233 § 1 k.p.c. poprzez całkowicie dowolną ocenę przez Sąd zgromadzonego materiału dowodowego, a w szczególności przyjęcie, że pomimo wystąpienia sześcioletniego braku realizacji wniosku powodów oraz włączeniu do akt sprawy stosownych dokumentów, roszczenie powodów z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych oraz z tytułu odszkodowania nie zostało udowodnione i wykazane; art. 232 k.p.c. poprzez przyjęcie, że ciężar dowodu spoczywa wyłącznie na powodach, natomiast dla uznania racji pozwanej wystarczyło samo zakwestionowanie przez nią stanowiska strony powodowej, bez konieczności wykazania ich zasadności w oparciu o konkretne dowody.

Wskazując na powyższe uchybienia, powodowie wnieśli o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i wydanie przez Sąd orzeczenia przenoszącego nieodpłatnie na powodów własność lokalu położonego w W. przy ul. (...), oznaczonego numerem (...), do którego powyżej wskazani powodowie posiadają spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego na warunkach określonych w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych, dla którego urządzona jest księga wieczysta o nr (...), prowadzona przez X Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie, wraz ze związanymi z tym lokalem prawami w postaci udziału w wymiarze o, (...), ustalonym na podstawie Uchwały Zarządu (...) nr (...) z dnia 2 września 2010 roku, we współwłasności wspólnych części budynku o powierzchni użytkowej 8566,53 m⁽²⁾, stanowiącego odrębną nieruchomość i jego urządzeń, które nie służą do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali oraz takim samym udziałem we współwłasności w wieczystym użytkowaniu nieruchomości w postaci działki gruntu nr (...), o powierzchni 4426 m⁽²⁾, dla których prowadzona jest przez X Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie księga wieczysta o nr (...); ewentualnie, na wypadek wystąpienia przeszkód ustawowych, o wydanie orzeczenia zobowiązującego Zarząd S. Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. do wyrażenia oświadczenia woli, z określeniem 14-dniowego terminu do jego realizacji, o nieodpłatnym przeniesieniu na powodów własności lokalu znajdującego się w W. przy ul. (...), oznaczonego numerem (...) w powyżej wskazanym zakresie, którego treść winna brzmieć: Zarząd S. Spółdzielni Mieszkaniowej (...) (...)« w W. z siedzibą przy ul. (...) w W. przenosi nieodpłatnie na rzecz M. M. i K. M., prawo własności lokalu mieszkalnego oznaczonego numer (...), znajdującego się w budynku nr (...) położonym przy ul. (...) w W., do którego powyżej wskazani powodowie posiadają spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego na warunkach określonych w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych, dla której urządzona jest księga wieczysta o nr (...), prowadzona przez X Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w W., wraz ze związanymi z tym lokalem prawami w postaci udziału o wymiarze o, (...), ustalonym na podstawie Uchwały Zarządu (...) (...)« nr (...) z dnia 2 września 2010 roku, we współwłasności wspólnych części budynku o powierzchni użytkowej 8566,53 m⁽²⁾, stanowiącego odrębną nieruchomość i jego urządzeń, które nie służą do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali oraz takim samym udziałem we współwłasności w wieczystym użytkowaniu nieruchomości w postaci działki gruntu nr (...), o powierzchni 4426 m⁽²⁾, dla których prowadzona jest przez X Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie księga wieczysta o nr (...);

2. zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów kwoty 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych spowodowane umyślnym uniemożliwieniem przez pozwaną wyodrębnienia przedmiotowego lokalu zgodnie z dyspozycją art. 17¹⁴ ust. 1¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych, trwającym od dnia 16 lutego 2009 roku do chwili obecnej;

3. zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów kwoty 1.868,46 zł tytułem nieuzasadnionego ponoszenia przez powodów od dnia 16 sierpnia 2009 roku zwiększonych opłat eksploatacyjnych za zajmowany przez nich lokal nr (...), którego wyodrębnienie jest przedmiotem niniejszej sprawy, wraz z odsetkami ustawowymi dla kwoty 1.376,76 zł od dnia wniesienia pozwu w niniejszej sprawie, tj. od dnia 25 lutego 2013 roku do dnia zapłaty, i dla kwoty 491,70 zł od dnia 20 maja 2014 roku do dnia zapłaty;

4. zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów kosztów niniejszego procesu lub o odstąpieniu od obciążania powodów kosztami z tytułu zastępstwa procesowego;

5. powodowie wnieśli także ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji.

Odnosząc się do kwestii oddalenia przez Sąd Rejonowy powództwa w zakresie żądania zasądzenia na rzecz powodów odszkodowania, powodowie wskazali, że w przypadku wyodrębnienia ich lokalu, co powinno nastąpić – zgodnie z dyspozycją art. 17¹⁴ ust. 1¹ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych – najpóźniej w dniu 16 sierpnia 2009 roku, staliby się współwłaścicielami w udziale o, (...) wspólnych części budynku o powierzchni użytkowej 8566,53 m², stanowiącego odrębną nieruchomość i jego urządzeń, które nie służą do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali oraz w takim samym udziale współwłaścicielami w wieczystym użytkowaniu nieruchomości w postaci działki gruntu nr (...), o powierzchni 4426 m², o numerze księgi wieczystej (...). Tym samym mieliby oni prawo do czerpania korzyści z pożytków uzyskiwanych z najmu powierzchni wspólnych, które dotychczas dzielone są wyłącznie pomiędzy członków pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej, powodując obniżenie opłat eksploatacyjnych zajmowanych przez nich lokali, co skutkowałoby obniżeniem opłat eksploatacyjnych również posiadanego przez powodów lokalu. Powodowie wskazali, że z uwagi na uniemożliwienie im przez pozwaną wyodrębnienia zajmowanego lokalu, pozostali na statusie osób niebędących członkiem Spółdzielni, w związku z czym zmuszeni byli ponosić opłatę eksploatacyjną za zajmowany lokal w kwocie o 32,78 zł wyższej, aniżeli wówczas, gdyby byli członkami Spółdzielni. Przy uwzględnieniu okresu, który upłynął od dnia 16 sierpnia 2009 roku, łączna wysokość poniesionej przez powodów z tego tytułu szkody wynosi 1.868,46 zł. Powodowie podkreślili, że fakt zróżnicowania opłat eksploatacyjnych dla lokali należących do członków Spółdzielni i dla lokali należących do osób niebędących członkami Spółdzielni potwierdziła pozwana w piśmie z dnia 11 lipca 2004 roku. Odnosząc się do kwestii oddalonego roszczenia o zadośćuczynienie, powodowie wskazali, że należne im prawo do wyodrębnienia i przeniesienia na nich własności zajmowanego lokalu nie zostało zrealizowane na skutek celowego i konsekwentnego działania pozwanej Spółdzielni. W ocenie powodów pozwana w otwarty sposób lekceważy nie tylko obowiązujący porządek prawny, ale również osoby powodów i należne im prawa. Powodowie podnieśli, że po wyjściu z posiedzenia Sądu pierwszej instancji w dniu 28 listopada 2014 roku Prezes Zarządu pozwanej Spółdzielni wykrzyczał pod adresem powoda K. M. słowa „oszust kryminalny”, wywołując tym komentarze wśród licznej rzeszy osób znajdujących się wówczas w sądzie. Powodowie wskazali, że powyższe treści w sposób oczywisty naruszają ich godność osobistą. Ponadto powodowie podnieśli, że proces wyodrębnienia lokalu jest dla nich przeżyciem „wręcz koszmarnym”. Na przestrzeni sześciu lat od daty złożenia wniosku o wyodrębnienie są oni nieustająco lekceważeni i dyskryminowani. Konsekwentnie pozbawia się ich możliwości realizacji przysługujących im praw; w celu ich zrealizowania zmuszeni są wystąpić na drogę postępowania sądowego, co wiąże się nie tylko ze znacznym nakładem czasu, ale i koniecznością ponoszenia znacznych dla powodów opłat sądowych. Sytuacja taka nie pozostaje obojętna dla zdrowia psychicznego powodów.

W odpowiedzi na apelację pozwana Spółdzielnia wniosła o jej oddalenie. Odnosząc się do oddalenia przez Sąd pierwszej instancji powództwa w zakresie roszczeń o odszkodowanie i zadośćuczynienie, pozwana wskazała, że w tym zakresie ustalenia Sądu są jak najbardziej zasadne i właściwe, wobec czego w/w roszczenia słusznie oddalono.

Pismem procesowym z dnia 7 kwietnia 2016 roku, powodowie cofnęli apelację w części obejmującej punkt 1 zaskarżonego wyroku tj. w zakresie wydania przez Sąd orzeczenia przenoszącego nieodpłatnie na powodów własność przedmiotowego lokalu. Jak wynika z treści pisma procesowego oraz z załączonych doń dokumentów, przyczyną cofnięcia apelacji w tym zakresie było zawarcie przez strony w dniu 15 lipca 2015 roku umowy ustanowienia odrębnej własności lokalu mieszkalnego oraz przeniesienia jego własności na rzecz powodów.

Na rozprawie w dniu 8 kwietnia 2016 roku strony podtrzymały zajęte uprzednio stanowiska. Pozwana wniosła nadto o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności wskazać należy, że wobec cofnięcia przez powodów apelacji w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 1 zaskarżonego wyroku, postępowanie apelacyjne należało w tym zakresie umorzyć na podstawie art. 391 § 2 k.p.c. W związku z powyższym, Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie 1 sentencji.

W pozostałym zakresie apelacja okazała się bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Powodowie, kwestionując oddalenie przez Sąd pierwszej instancji powództwa w zakresie żądania odszkodowania i zadośćuczynienia, zarzucili temuż Sądowi zarówno naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 6 k.c., jak i przepisów prawa procesowego, tj. art. 232 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. Jak wynika ze sposobu sformułowania zarzutów apelacji oraz treści jej uzasadnienia, powodowie obraży art. 232 k.p.c. upatrują w niewłaściwym przyjęciu przez Sąd Rejonowy, że w zakresie roszczenia o zadośćuczynienie i odszkodowanie ciężar dowodu spoczywa wyłącznie na powodach, natomiast art. 6 k.c. miał zostać naruszony poprzez uznanie, że nie udowodnili oni poniesionej szkody, mimo że wykazali, iż z tytułu eksploatacji zajmowanego lokalu ponoszą opłaty eksploatacyjne w wyższej wysokości, aniżeli miałyby to miejsce, gdyby doszło do przeniesienia na nich własności lokalu. Uzupełnieniem powyższych zarzutów jest zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez sprzeczne z zasadą swobodnej oceny dowodów przyjęcie przez Sąd Rejonowy, że powodowie nie udowodnili zasadności roszczenia o odszkodowanie i zadośćuczynienie.

W tym miejscu wskazać należy, że o naruszeniu dyspozycji art. 6 k.c. może być mowa jedynie wówczas, gdyby Sąd orzekający uznał, że ciężar dowodu rozkłada się inaczej, aniżeli wynika to z powołanego przepisu, tj. gdyby przypisał obowiązek dowodowy innej stronie, nie zaś tej, która z określonego faktu wywodzi skutki prawne [wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2010 roku, sygn. II CNP 44/10, LEX nr 970065]. Błędne przyjęcie przez Sąd, że przedstawiony przez stronę obciążoną ciężarem dowodu materiał dowodowy nie wykazał podnoszonych przez nią twierdzeń, nie uzasadnia więc zarzutu naruszenia normy wyrażonej w art. 6 k.c., ale zarzut obraży przepisów procesowych, a konkretnie art. 233 § 1 k.p.c. określającego sposób i granice oceny zgromadzonych dowodów przez Sąd. Zauważyć należy w tym kontekście, że powodowie co prawda sformułowali w apelacji zarzut niewłaściwego ustalenia przez Sąd Rejonowy rozkładu ciężaru dowodu, jednakże błędnie określili go jako zarzut naruszenia art. 232 k.p.c. Z kolei zarzut określony w apelacji jako naruszenie art. 6 k.c. dotyczył błędnego – w ocenie powodów – przyjęcia, że nie wykazali oni poniesionej szkody, co miało wynikać z nieuwzględnienia w tym kontekście wykazanego przez powodów faktu ponoszenia zwiększonych opłat z tytułu eksploatacji zajmowanego lokalu. W istocie zatem zarzut ten nie dotyczył kwestii niewłaściwego rozkładu ciężaru dowodu, ale oceny zgromadzonego materiału dowodowego i wyciągnięcia na jego podstawie błędnych wniosków, a zatem naruszenia przez Sąd Rejonowy zasady swobodnej oceny dowodów unormowanej w art. 233 § 1 k.p.c.

Niewłaściwe zaklasyfikowanie przez powodów sformułowanych pod adresem zaskarżonego wyroku zarzutów nie stoi jednak na przeszkodzie ich rozpoznaniu przez Sąd, w szczególności wobec faktu, że wskazanie naruszonych przepisów prawa nie jest jednym z wymogów apelacji wymienionych w art. 368 k.p.c. W takiej sytuacji Sąd odwoławczy

winien przeanalizować materialną treść stawianych w apelacji zarzutów oraz istotę wskazywanego przez skarżących naruszenia, i na tej podstawie ocenić, którym przepisom prawa materialnego lub procesowego miał uchybić Sąd pierwszej instancji. Analiza taka doprowadziła w sprawie niniejszej do uznania, że sformułowane przez skarżących w apelacji zarzuty sprowadzają się, po pierwsze – do obrazu art. 6 k.c., poprzez niewłaściwe przyjęcie rozkładu ciężaru dowodu i uznanie, że w zakresie roszczenia o odszkodowanie i zadośćuczynienie spoczywa on w całości na stronie powodowej, po drugie – do obrazu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i niewłaściwe przyjęcie, że zgromadzony materiał dowodowy nie daje podstaw do uznania wskazanych roszczeń za udowodnione.

Zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 6 k.c. nie zasługiwał na uwzględnienie. Zdaniem strony powodowej Sąd pierwszej instancji niewłaściwie przyjął, że ciężar dowodu spoczywa w zakresie roszczeń o odszkodowanie i zadośćuczynienie w całości na stronie powodowej, podczas gdy „dla uznania racji pozwanej wystarczyło samo zakwestionowanie przez nią stanowiska strony powodowej, bez konieczności wykazania ich zasadności w oparciu o konkretne dowody”. Już z literalnego brzmienia powołanego przepisu wynika jednak jasno, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa na tej osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne, nie zaś na stronie, która przeczy zaistnieniu zdarzenia, z którego strona przeciwna takie skutki wywodzi. Uzupełnieniem powyższej normy jest art. 232 zd. 1 k.p.c., który obliguje strony do wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Strona, która powołuje się w toku procesu na określone zdarzenie, z którego zaistnieniem wiąże ona określone skutki prawne (np. odpowiedzialność odszkodowawczą strony przeciwnej) ma zatem obowiązek wykazania prawdziwości swoich twierdzeń poprzez powoływanie na te okoliczności dowodów. To nie strona przeciwna ma udowodnić, że twierdzenia strony powołującej się na określony fakt są niezasadne, ale to strona powołująca się na ten fakt winna wykazać ich zasadność (*ei incumbit probatio qui dicit, non qui negat* – ciężar dowodu spoczywa na tym, kto twierdzi, a nie na tym, kto zaprzecza). W przypadku odpowiedzialności odszkodowawczej o charakterze deliktowym (art. 415 i n. k.c.) oznacza to, że to na powodzie spoczywa ciężar udowodnienia wszystkich przesłanek tej odpowiedzialności, tj. zaistnienia zdarzenia, z którym wiąże się odpowiedzialność, powstania szkody oraz istnienia adekwatnego związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy owym zdarzeniem a zaistniałą szkodą, jak również winy sprawcy szkody oraz bezprawności jego działania. Pewna modyfikacja tej ogólnej zasady występuje w przypadku roszczeń o zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych, w tym zakresie bowiem art. 24 § 1 k.c. *in fine* statuuje domniemanie bezprawności działania sprawcy, co oznacza, że to pozwany winien udowodnić, iż jego działanie nie było bezprawne. W pozostałym jednak zakresie – zarówno co do faktu zaistnienia zdarzenia, powstania szkody oraz łączącego je związku przyczynowo-skutkowego – ciężar dowodu spoczywa wedle zasad ogólnych na powodzie. Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że powodowie opierali swoje roszczenie o odszkodowanie na art. 415 k.c., tj. na zasadzie deliktowej; czynem niedozwolonym, jaki miał wywołać szkodę, było zaniechanie przez pozwaną Spółdzielnię zawarcia z powodami umowy przeniesienia własności lokalu, mimo obowiązku, jaki nakładał na nią art. 17¹⁴ ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Tym samym to powodowie winni wykazać wszystkie przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej, nie zaś pozwana winna dowodzić, że takie przesłanki nie zachodzą. Jeśli natomiast chodzi o zgłoszone przez powodów żądanie zasądzenia na ich rzecz zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych, oparte o art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c., obowiązek wykazania jego zasadności spoczywał na powodach, za wyjątkiem kwestii bezprawności działania pozwanej, w tym bowiem zakresie istnieje domniemanie prawne, które pozwana mogłaby obalić dowodząc, że jej zachowanie było zgodne z prawem. Analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie pozwala na uznanie, by Sąd Rejonowy uznał, że ciężar dowodu co do roszczeń zgłoszonych przez powodów rozkłada się odmiennie aniżeli to wynika z powyższych rozważań. Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił, że powodowie winni udowodnić fakt powstania szkody, związek przyczynowy pomiędzy działaniem czy zaniechaniem spółdzielni a powstałą szkodą, jak również wysokość tejże szkody – zarówno w zakresie roszczenia o odszkodowanie, jak i o zadośćuczynienie. Tym samym sformułowany w apelacji zarzut obrazu art. 6 k.c. okazał się bezzasadny.

Sąd Okręgowy nie podziela również sformułowanego w apelacji zarzutu przekroczenia przez Sąd pierwszej instancji zasad swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił przedłożony przez strony materiał dowodowy i trafnie na jego podstawie ocenił, że powodowie nie wywiązali się z nałożonego na nich z mocy art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. obowiązku udowodnienia swoich twierdzeń mających uzasadniać zasądzenie

na ich rzecz odszkodowania. Jakkolwiek za wykazane należy uznać zaistnienie zdarzenia, z którym powodowie wiążą powstanie odpowiedzialności odszkodowawczej (zaniechanie pozwanej Spółdzielni zawarcia z nimi umowy przeniesienia własności wyodrębnionego lokalu), jak również sam fakt zaistnienia szkody (wyrażającej się w różnicy pomiędzy opłatami eksploatacyjnymi pobieranymi od osób będących oraz niebędących członkami Spółdzielni), to jednak powodowie nie podołali spoczywającemu na nich ciężarowi dowodu w zakresie, w jakim wymagał od nich także wykazania adekwatnego związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy tymi dwoma elementami. Innymi słowy – powodowie nie udowodnili, by fakt ponoszenia przez nich wyższych opłat eksploatacyjnych był skutkiem zaniechania przez pozwaną wyodrębnienia własności lokalu i przeniesienia jego własności na powodów. Nie świadczą o tym ani dowody przedstawione przez powodów przed Sądem pierwszej instancji, ani te przedłożone dopiero na etapie postępowania apelacyjnego. Z przedstawionych dokumentów, w szczególności z kserokopii uchwały nr 08/2011 z dnia 28 lipca 2011 roku, istotnie wynika, że w Spółdzielni obowiązywały dwie stawki opłat eksploatacyjnych, jednakże kryterium zastosowanym dla ich zróżnicowania było jedynie członkostwo w Spółdzielni, nie zaś tytuł prawny przysługujący do lokalu. Wysokość opłat nie była zatem zależna od tego, czy dana osoba była właścicielem lokalu, czy też służyło jej jedynie spółdzielcze własnościowe prawo do tego lokalu. Tymczasem nie stało na przeszkodzie, by powodowie – legitymujący się takim prawem – stali się członkami Spółdzielni, a w konsekwencji ponosili niższe opłaty eksploatacyjne. Przepisy ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych nie wyłączają bowiem możliwości członkostwa w spółdzielni osoby niebędącej właścicielem lokalu, której przysługuje jedynie spółdzielcze własnościowe prawo do tego lokalu. Wręcz przeciwnie, art. 17¹ ust. 6 zd. 1 wprost przewiduje, że spółdzielnia nie może odmówić przyjęcia w poczet członków nabywcy spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, jeżeli odpowiada on wymaganiom statutu. Z kolei z art. 3 ust. 1 zd. 5 ustawy wynika, że gdy prawo takie przysługuje wspólnie małżonkom, wówczas obydwójce mogą być członkami spółdzielni. Skoro zatem powodowie nawet przed wyodrębnieniem przedmiotowego lokalu i nabyciem jego własności mogli stać się członkami Spółdzielni, zaś fakt ponoszenia niższych opłat eksploatacyjnych związany był nie z własnością danego lokalu, ale właśnie z członkostwem w Spółdzielni, to brak jest związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy faktem zwlekania przez pozwaną Spółdzielnię z wyodrębnieniem lokalu i przeniesieniem na pozwanych jego własności, a koniecznością ponoszenia przez nich wyższych opłat eksploatacyjnych. Tym samym nie zachodzi jedna z przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, bez której uwzględnienie roszczenia powodów o odszkodowanie nie jest możliwe. W tym zatem zakresie rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego należy ocenić jako trafne.

Nie zasługiwał również na uwzględnienie podniesiony w apelacji zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy zasady swobodnej oceny dowodów w zakresie, w jakim Sąd ten uznał za nieudowodnione przesłanki roszczenia o zadośćuczynienie. Słusznie skonstatował Sąd pierwszej instancji, że powodowie w żaden sposób nie wykazali zaistnienia takich przesłanek, a co więcej – nie sprecyzowali podstawy faktycznej odpowiedzialności pozwanej oraz nie wskazali nawet w przybliżeniu, jakie ich dobro osobiste miało zostać działaniem pozwanej naruszone. Dopiero w treści uzasadnienia wniesionej apelacji powodowie zidentyfikowali dobro osobiste, które miało zostać naruszone działaniem powódki, jako swoją godność osobistą. Powodowie dookreślili także w treści apelacji zachowanie pozwanej, jakie ich zdaniem wywarło negatywny wpływ na sferę ich dóbr osobistych, wskazując na lekceważący i dyskryminujący stosunek pozwanej, powołali się na negatywne przeżycia psychiczne związane z procesem wyodrębnienia lokalu oraz toczącym się postępowaniem sądowym, jak również na użycie przez Prezesa Zarządu pozwanej Spółdzielni po rozprawie w dniu 28 listopada 2014 roku pod adresem powoda określenia „oszust kryminalny”. Podobnie jednak jak przy odpowiedzialności odszkodowawczej opartej o art. 415 k.c., tak i w sytuacji odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych znajdującej swoje źródło w art. 448 k.c. i art. 24 § 1 k.c. niezbędne jest udowodnienie przez stronę powodową przesłanek tej odpowiedzialności, a to przede wszystkim zaistnienia określonego zdarzenia wywołującego szkodę niemajątkową (krzywdę), faktu powstania szkody (krzywdy) w sferze dóbr osobistych powodów, istniejącego pomiędzy tymi elementami adekwatnego związku przyczynowo-skutkowego, jak również zawinięcia po stronie sprawcy szkody. W sprawie niniejszej powodowie nie wykazali jednak najbardziej podstawowej ze wskazanych powyżej przesłanek, tj. samego faktu naruszenia ich dóbr osobistych (powstania krzywdy). Zawarte w treści apelacji stwierdzenia powodów o tym, jakoby procedura wyodrębniania lokalu była dla nich – z uwagi na jej długotrwałość i konieczność dochodzenia praw przed sądem – „koszmarnym przeżyciem”, wywierającym negatywny wpływ na ich zdrowie psychiczne, nie znalazły potwierdzenia w żadnym z przedstawionych przez stronę powodową dowodów. Podkreślić należy, że sam fakt istnienia pomiędzy stronami sytuacji spornej, jak również

konieczność dochodzenia przez powodów ochrony swoich praw na drodze postępowania sądowego, nie oznaczają jeszcze, aby w ten sposób naruszone zostały ich dobra osobiste. W przeciwnym wypadku należałoby uznać, że każda osoba, która uzyskała korzystne dla siebie rozstrzygnięcie przed sądem mogłaby wyłącznie z tego powodu żądać od drugiej strony zapłaty zadośćuczynienia za krzywdę, jakiej miała doznać wskutek konieczności zaangażowania się w postępowanie sądowe. W doktrynie wskazuje się, że dla przyjęcia odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych nie jest wystarczające samo powołanie się na ich naruszenie, rozumiane jako jakaś krzywda, dyskomfort, ujemne przeżycie psychiczne. Naruszenie dobra osobistego nie występuje wtedy, gdy wyrządzona drugiemu przykrość jest – według przeciętnych ocen przyjmowanych w społeczeństwie – przykrością (dolegliwością) małej wagi, nie przekracza więc progu, od którego liczy się już będzie naruszenie dobra osobistego. Stopień przeżywanego przykrości przez dotkniętego naruszeniem może mieć znaczenie dopiero wtedy gdy próg ten został przekroczony [P. N., komentarz do: art. 23 k.c., teza 3; art. 24 k.c., teza 1 (w:) J. C., Kodeks cywilny. Komentarz, LexisNexis 2014]. Również w orzecznictwie wskazuje się, że decydujące znaczenie dla oceny, czy doszło do naruszenia dobra osobistego przypisać należy nie subiektywnemu odczuciu osoby pokrzywdzonej, ale kryteriom obiektywnym. Przyjęcie obiektywnej koncepcji ma szczególne znaczenie w zakresie ochrony takich dóbr jak cześć, prawo do prywatności czy swoboda sumienia, gdzie tylko obiektywna ocena pozwoli oddalić powództwa pieniaczy, ludzi nadwrażliwych i przeczulonych na swoim punkcie, którzy najbanalniejszą przykrość czy niedogodność gotowi są odczuwać jako największą udrękę. Ocena, czy nastąpiło naruszenie dobra osobistego, nie może być dokonana według indywidualnej wrażliwości zainteresowanego, lecz obiektywnej reakcji społecznej [wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 1976 roku, OSNCP 1976, nr 11, poz. 251]. Powodowie w sprawie niniejszej nie wykazali jednak zaistnienia żadnych zdarzeń, które – oceniane obiektywnie – mogłyby uzasadniać przyjęcie naruszenia ich dóbr osobistych. Powołane przez powodów w apelacji zdarzenie, do którego miało dojść po rozprawie w dniu 28 listopada 2014 roku, i w toku którego powód K. M. miał zostać określony przez Prezesa Zarządu pozwanej mianem „oszusta kryminalnego” również nie zostało potwierdzone żadnym dowodem przedłożonym przez powodów, którzy z faktu zaistnienia takiego zdarzenia wywodzili skutki prawne (art. 6 k.c.). Niezależnie od powyższego zauważyć należy, że zdarzenie takie w ogóle nie mogło stanowić przedmiotu rozpoznania przez Sąd Okręgowy. Przed Sądem pierwszej instancji powodowie wywodzili bowiem żądanie zasądzenia na ich rzecz od pozwanej zadośćuczynienia z faktu zaniechania przez pozwaną przeniesienia na nich własności wyodrębnionego lokalu. Zachowanie Prezesa Zarządu pozwanej Spółdzielni zaistniałe po jednej z rozpraw w toku procesu, w którym powodowie dochodzili m.in. roszczenia o zadośćuczynienie, w sposób oczywisty pozostaje poza podstawą faktyczną tego właśnie roszczenia. Innymi słowy – skoro powodowie opierali swoje roszczenie na fakcie niezawarcia z nimi przez pozwaną umowy przeniesienia własności lokalu oraz koniecznością dochodzenia swoich praw przed sądem, to powołanie się przez powodów w apelacji na fakt skierowania pod adresem powoda przez Prezesa Zarządu pozwanej obraźliwych słów po jednej z rozpraw w toku procesu stanowi zupełnie nową okoliczność faktyczną, którą powodowie uzasadniają dochodzone roszczenie. Zmiana powództwa w zakresie podstawy faktycznej roszczenia nie jest jednak dopuszczalna przed Sądem drugiej instancji, a to z uwagi na treść art. 383 zd. 1 k.p.c., zgodnie z którym w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzyć żądania pozwu ani występować z nowymi roszczeniami. Przedmiotem rozpoznania apelacyjnego może być zatem tylko to roszczenie, które było rozpoznane przez sąd pierwszej instancji. Zmiana podstawy roszczenia stanowi w istocie wystąpienie z nowym żądaniem w miejsce lub – jak w sprawie niniejszej – obok dotychczasowego [zob. T. W., komentarz do art. 383 k.p.c., teza 4 (w:) H. D., T. W. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Artykuły 367 – 505³⁷, LEX 2013].

Jak z powyższego wynika, apelacja okazała się bezzasadna zarówno w zakresie, w jakim odnosiła się do rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji w przedmiocie roszczenia powodów o odszkodowanie, jak i do rozstrzygnięcia w przedmiocie zadośćuczynienia. Sąd Rejonowy trafnie uznał, że powodowie nie udowodnili zaistnienia po stronie pozwanej przesłanek w/w odpowiedzialności, a w konsekwencji powództwo oddalił. Również apelacja od tego rozstrzygnięcia podlegała zatem – na podstawie art. 385 k.p.c. – oddaleniu.

O kosztach postępowania w instancji odwoławczej Sąd Okręgowy orzekł na zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu wyrażonej w art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. Zgodnie z pierwszym z powołanych przepisów, strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Z uwagi na to, że powodowie przegrali postępowanie przed

Sądem odwoławczym, zaś strona pozwana zgłosiła żądanie, o którym mowa w art. 98 § 1 k.p.c., należało zasądzić od powodów na jej rzecz kwotę 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem drugiej instancji. Kwota ta ustalona została jako 50 % stawki minimalnej ustalonej od wartości przedmiotu sporu pomiędzy 10.000 zł a 50.000 zł, na podstawie § 6 pkt 5 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490 z późn. zm.) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804).

Brak było natomiast podstaw do uwzględnienia wniosku powodów o odstąpienie od obciążania ich kosztami procesu. Art. 102 k.p.c. przewiduje bowiem, że rozstrzygnięcie takie może zapaść wyłącznie „w wypadkach szczególnie uzasadnionych”. Chodzi tu o przypadki, w których obciążenie strony kosztami procesu poniesionymi przez jej przeciwnika procesowego należałoby w konkretnych okolicznościach danej sprawy ocenić jako niesłuszne, niesprawiedliwe [wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 17 września 2015 roku, sygn. III AUa 936/14, LEX 1857204]. W sprawie niniejszej nie zaistniały zaś żadne szczególne okoliczności, które mogłyby prowadzić do takiej konstatacji.